

A „Studio“ f. évi májusi számában Ch. Rudy tollából, a modern spanyol szobrászat egyik képviselőjéről: Don Ang. Querol-ról olvashatunk illusztrált cikket, amelyben a modern és „régit“ iskola szerencsés találkozásának művészi eredményét egy kiváló művészegyéniség keretében mutatja be.

A Studio ugyancsak májusi számában M. Horteloup, az olasz R. Bugatti szobrászművészt, állatsoportozatok művészkötőjét mutatja be néhány képpel egyetemben.

Egy újabb építészeti plasztika kezdetéről ír E. Willreich a Deutsche Kunst u. Dekoration 9-ik számában, R. Bosselt szobrászművész munkáinak esztétizáló ismertetése kapcsán. Számos képben közelebből is bemutatja a művészt.

Üvegfestészet. Az üvegfestésnek legrégebb példáit eddig Nagy Károly időbelieknek tartották. Írásbeli följegyzések pedig csak a XI. századbéli templomi dokumentumokban fordulnak elő. Ezt az időmeghatározást most egy, a Victoria and Albert-múzeumba (London) került üveggép, azaz átlátszó üvegmozaik kétségessé teszi, s a színes üveg művészi legkorábbi felhasználását egy pár századdal korábbi időbe helyezi vissza. Stílusa szerint ugyanis a VI. századi ravennai mozaikokra emlékeztet. A leletről Lewis J. Day az „Art Journal“-ban bőven szól és a kép technikáját is kitalálni igyekezik.

Vasművesség. E. Grasset-nek „Ouvrages de ferronnerie“ című munkájáról emlékezik meg Ch. Genuys az Art et décoration májusi számában és kiemeli Grasset tervezeteinek stílárís jelességét, mely elismerését néhány kitűnő megjegyzéssel kíséri.

Váposzabályozás. A Kunst u. Handwerk 8-ik száma közli Heilmeyernek a müncheni Maximilian-tér szabályozására kiírt pályázat eredményét. Az eredmény tanulságos voltát a megjegyzések és a pályatervek között képei egyaránt szolgálják.

A lakóhelyek szabályozása és tervszerű létesítése legújabb szintén az előtérbe nyomuló probléma. Ebben a tekintetben a maga nemében talán első a Posenben fekvő Golencevo község esete, ahol a porosz kir. telepítő bizottság intézkedett és az egyik falu a tervező (Fischer) építőművész szellemében épült. Erről az esetről hoz közleményt a Deutsche Kunst u. Dekoration májusi száma néhány kép kíséretében.

SZAKIRODALOM.

Az opsz. m. kip. mintapajziskola és rajztanápképző értesítője

az 1905—1906. tanévről közli Várdai Szilárd igazgató tanár. A nagy gondal megszerkesztett füzetből azt látjuk, hogy e kitűnően vezetett intézetünk életében a lefolyt

tanévben számos igen jelentős mozzanat fordult elő, mely nagy kihatással lesz annak jövő fejlődésére.

A tanszemélyzet körében legfontosabb a művészeti igazgatói állásban történt változás. Ő cs. és ap. királyi Felsője m. évi december hó 6-án kelt legfelsőbb elhatározásával Székely Bertalant, az intézet fennállása óta volt tanárát s három éven át volt művészeti igazgatóját, a m. kir. II. festészeti mesteriskola igazgató-tanárává, — helyébe pedig az intézet művészeti igazgatójává Szinyei Merse Pált ismert kiváló festőművészt nevezte ki, egyúttal Várdai Szilárdnak, az intézeti adminisztratív és gazdasági ügyek ellátásával eddig is személyes felelősség mellett megbízott igazgató-helyettes rendes tanárnak az intézet igazgatójának címét adományozta. Az intézet vezetésében tehát úgy, mint ezelőtt Székelynek, társa marad Szinyei Merse Pál igazgatónak is Várdai Szilárd igazgató-tanár s így az intézet adminisztratív vezetésében változás nem állt be.

Új tanára lett az intézetnek Ferenczy Károly festőművész, aki a nyugalomba vonult Gyulay László helyét, mint az alakrajz és festés tanára foglalja el, továbbá Radnai Béla szobrász-művész, aki mint Loránfi Antal utóda a mintázást tanítja majd.

Nagyhorderejű, a művészeti oktatás fejlődésére s újabb lendületre alapot nyert az intézet az által is, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter a rézkarc, aqua- és mezzo-tinta, algrafia, kőrajz, chromolitografia stb. sokszorosító eljárások elsajátíthatása céljából az 1906/1907. tanévtől kezdődőleg egy grafikai anfolyamot létesített, melynek vezetésére Olgyai Viktor, külföldön élő kiváló művészt sikerült megnyerni.

A grafika nemcsak önmagáért való művelése szempontjából hasznos és üdvös, hanem mint a formaérzéknek s főleg a finom, korrekt rajznak hathatós fejlesztésére szolgáló egyik legalkalmasabb segítő eszköz is; egyúttal óvó-rendszer szabály az egyoldalú — jelenleg nagyon divatos — csak színhatásra való törekvés ellen.

A grafikai eljárások elsajátításának nemcsak a művésznövendékek, hanem a leendő rajztanárok is nagy hasznát fogják venni, kiknek segítségével a grafikanak a vidékre való kiterjesztése is biztosítható lesz.

Előrelátható, hogy az intézet növendékei, egyrészt azon ideális törekvés és nemes inger következtében, melyet a művészi alkotás vágya nyújt, másrészt pedig azért, mert ezen szakba vágó munkálkodásuk által megélhetésükhez újabb kereseti forrás fakadna, — örömmel fogják megragadni az alkalmat arra nézve, hogy a sokszorosító eljárásokat elsajátíthassák és pedig a siker biztos kilátásával, amire garanciát nyújt az, hogy a növendékek sokoldalú

alapos szakképzést nyernek, máris ügyes rajzolók s ennél fogva a kezdet nehézségein túl vannak s így csak a speciális technikai eljárást kell elsajátítaniok.

Tudvalevő dolog, hogy az iparművészeti értelemben vett reprodukív grafika, melynek létét régóta veszélyeztetik a rohamosan tökéletesedő mechanikus sokszorosító eljárások, a külföldön már másfél évtized előtt átengedte helyét az önálló eredeti grafikának és nagyobbbrészt ez eszmetisztulásnak és következetes keresztülvitelének köszönhető ott a jelen virágzás, minek következtében hazánk, hol e tekintetben az eddigi kísérletek sikertelensége miatt még minden a régiben van, kétszeresen is adófizetője a külföldnek: egyrészt az ott megrendelt grafikai munkákért fizetett sok-sok ezer koronával, másrészt az itt levő kisebb-nagyobb műintézet élén álló igen sok külföldi művezető fizetésével.

Hogy az irányváltozás ez intézetnél is biztos eredménnyel kecsegtet, arra nézve reményt nyújt egy akció, melyet grafikai művészetünknek egy kiváló buzgó képviselője Rauscher Lajos festőművész-építész, az intézet sok éven át volt tanára, jelenleg pedig a m. kir. Józsefműgyetem művészeti rajz- és festés szaktanára, a Magyar Grafikai Egyesület alelnöke, indított meg újabb építész tanítványai körében s mely meglepő frissességű fejlődésképeségének adja jelét. Azonban úgy, amint külföldön a képzőművészeti akadémiák — úgy nálunk legmegfelelőbb helye a grafikai tanszéknek az orsz. magy. kir. mintarajziskola, hazánk egyetlen képzőművészeti főiskolája.

Az értesítő továbbá beszámol az intézetnek a milánói kiállításon való szerepléséről, továbbá a növendékeknek a M. Iparművészeti Társulat pályázatain s általában az iparművészeti tervezés terén elért számos sikeréről.

Az értesítőben közölt tantervből örömmel látjuk az intézet vezetőségének komoly törekvését, lépést tartani a kor szellemével s számolni a gyakorlati követelményekkel. Örömmel látjuk ezt különösen az ékítményes és iparművészeti rajz és tervezés tanításánál, amelynek tanítási terve immár teljesen modern alapon épül fel.

Üdvös intézkedés történt az alakrajz tanításánál is, amelynek körébe újabb fölvettek az emberi alak mellett az élő lónak rajzolását is.

Az eleven ló utáni rajzolás célja: nem az állatrajzolásnak önmagáért való művelése, hanem segédeszköz, illetőleg óvórendszabály az egyoldalú ember-modell után rajzolásból eredhető bajnak.

A helyéből ki nem mozduló beállított emberi modell folytonos rajzolása a tanítványt könnyen szellemi renyhésgbe viheti s annak a veszedelemnek teszi ki, hogy a folytonos kényelmes nézhetés az impressziót, a felfogó képesség gyorsaságát meglankasztja. Másik veszedelme az ilyen nyugodt modell utáni rajznak az, hogy a modell maga is elfáradván, bizonyos idő után elveszti az eredeti mozdulat frissességét; az izmok elpetyhüdnek s az egész beállítás elveszti elevenségét.

Az állat mozdulata azonban mindig természetes, szervezetének lényegéből folyó cselekvés.

A beállított aktnak merő ellentéte az eleven mozgó állat után való rajzolás. A be nem állítható gyors mozdu-

latú, jóvérű ló rajzolása gyors felfogásra kényszeríti a szemlélőt. A váratlan, előre nem látható mozdulatok egész sorozatát nyeri így a tanítvány és a látott, de már elmúlt mozdulatokat újra felidézi lelkében. A rajzolásnak szellemesebb, önállóbb iránya jön létre ily módon és üdvös visszahatással van az emberi modell utáni gyors rajzolásra is.

Végül meglepéssel jegyezzük fel, hogy a rajztanítási gyakorlatnak és módszertannak megfelelő hely jutott az intézet órarendjében, mit már évek óta sürgetünk. Hisszük és reméljük, hogy itt is a kor igényeinek megfelelő, friss szellem érvényesül majd, melyet a többi tantárgyak immár egész vonalán konstatálhatunk. —i.

Az Opsz. M. Kip. Iparművészeti Iskola értesítője az 1905—1906-iki huszonhatodik iskolai évről.

Szerkesztette Fittler Kamill igazgató. Az értesítőben foglalt jelentés a lefolyt tanév legkiemelkedőbb mozzanataként

az iskola fennállásának 25-ik esztendejének megünneplését s az ezzel kapcsolatos tanítványmunkáknak kiállítását említi föl, melyen az iskola jelen fejlettségét mutatta be. Aránylag arasznyi időközben, sokszor a legmostohább pénzügyi viszonyokkal küzdve, nagy utat tett az iskola. Abból a szerény kis magból, amelyet a boldog emlékeztető Trefort Ágoston, vallás- és közoktatásügyi miniszter 1880. év november 14-ikén az iparművészeti iskola — akkor még csak „fafaragászati tanműhely” — megnyitásával elvetett, azóta terebélyes fa nőtt; az alapítási egy szakosztályból 7 szakosztály lett, az egy vezető tanárból 21 tanár, a 7 kezdő tanulóbból közel 400 és az iskola elhelyezésére szolgáló egy — később négy — szegényes bérlakásból egy fényes palota.

Emellett az iskola benső életében is alaposan megváltozott. Idejekorán levetette a másolásokról és a stílus-kényszernek súlyos békóit. Oktatásában a természethez, a hazai ereklyék tanulmányozásához, majd a magyar népies művészethez fordult. Először modern lett és iparkodik most modernségében magyaros is lenni.

Örömmel olvassuk e jelentésben, hogy az iskola részére a tanügyi kormány asztalos-műhelyt engedélyezett, amely a jövő tanévben kezd meg munkáját.

Az intézet rendes és vendéglátogató növendékeinek száma volt 156. Legnépesebbek voltak a díszítő festészeti és díszítő szobrászati szakosztályok 54, illetve 29 tanulóval. Leggyérebben látogatták a rézmetsző (4 tan.) és a fametsző (7 tan.) szakosztályt. Az 1906—1907-iki tanévre szóló beírások szeptember hó 6-án és 7-én lesznek.

Útmutató néprajzi múzeumok szervezésére.

Irta Bátky Zsigmond. Azon múzeumi és könyvtári kézikönyvek sorozatából, melyet a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége oly célból indított meg, hogy velük a nyilvános tudományos

közgyűjtemények szervezését s céltudatos továbbfejlesztését előmozdítsa, második kötet gyanánt az imént hagyta el a sajtót dr. Bátky Zsigmond m. n. múzeumi tisztviselő „Útmutató néprajzi múzeumok szervezésére“ című munkája. Ha a muzeális gyűjtemények valamelyik ágának szüksége van ilyen irányító kézikönyvre, úgy első sorban a néprajzot mondhatjuk annak, egyrészt mivel a néprajznak kiforratlan voltánál fogva szabatosan meghatározott munkatere még nincs, másrészt mivel magyar nyelven a néprajzi gyűjtemények mibenlétével, továbbá felállításával s megőrzésével foglalkozó kézikönyvünk ezideig még nem volt.

Bátky könyvének — mint maga mondja — első sorban az a célja, hogy útmutatóul szolgáljon azoknak, kik néprajzi tárgyakat akarnak gyűjteni, de a gyűjtendő tárgyak mibenlétével nincsenek tisztában; hogy hirdesse, hogy egy néprajzi múzeumban egyaránt helye van minden, bármilyen jelentéktelennek látszó tárgynak is, mely a nép környezetéből származik. Munkájának bevezetésében a néprajzról mint tudományról, a néprajzi múzeumok célszerű berendezéséről s a gyűjteménytárgyak kezeléséről értekezik. E fejezetet követi a hazai és általános érdekű, főképp csak tárgyi néprajzi munkák felsorolása, melyeket vidéki múzeumok részére is érdemes beszerezni.

A munka túlnyomó részét azonban az a 113, nagyjából iparművészeti iskolai növendékek által rajzolt, majdnem másfélezer néprajzi tárgyat ábrázoló képes tábla képezi, melyek egyes foglalkozási körök szerint csoportosítva mutatják be a m. n. múzeum néprajzi osztályának jellegzetes darabjait s így egyúttal hazánk tárgyi néprajzának vázlatos képét nyújtják. E csoportok a következők: 1. Gazdálkodás. 2. Pásztorokodás, állattenyésztés. 3. Halászat és vadászat. 4. Szobabútorzat. 5. Konyhaszerszámok. 6. Fonás, szövés szerszámai. 7. Népviselet. 8. Női kézimunkák. 9. Utenzilumok. 10. Kismesterségek. 11. Népélet. 12. Zene. 13. Gyermekek. 14. Céh emlékek. A csoportok egyes tárgyairól rövidke leírást találunk a származási hely s a nemzetiség megjelölésével. A csoportokat az egyes tárgykörökre vonatkozó néprajzi tudnivalók tömör összefoglalása előzi meg. A könyv használhatóságát fokozza a végén található betűrendes tárgymutató. A huszonkét íves (332 l.) szép nyomdai kiállítás Hornyánszky Viktor műintézetét dícséri. A kötet ára izléses vászonborítékban 8 korona.

Das XVIII. Jahrhundert; Dekoration und Mobiliar

von Rich. Graul. Handbücher der Königl. Museen zu Berlin, Bd. X, 8°, 200 old., 113 képpel. Berlin, 1905. Ára 1 márka 50 fillér. Igénytelen megjelenésű könyvecske viseli a fenti

címet. Tizedike sorjában azoknak a hasonlóknak, amelyeket a berlini királyi múzeumok vezetősége adott ki azzal az okos szándékkal, hogy gyűjteményeinek ismertetése kapcsán, tudományos színvonalon álló kézi könyveket bocsásson közre. Eme könyvecskéket neves szakemberek írják és olvasóinkat érdeklő tartalommal eddig a követ-

kezők jelentek meg: W. Bode, Az olasz plasztika; I. Lessing, Arany és ezüst (ötvösség); Fr. Lippmann, A rézmetszet; A. Grünwedel, Buddhisztikus művészet Indiában; O. Felke, Majolika; A. Sallet, Érmek; Fr. Rathgen, Régiségleletek konzerválása; és végül a fenti című, amelyről röviden a következőket jegyeztük meg, hogy azzal is olvasóink figyelmébe ajánljuk.

A könyv, ha nem is kimerítő, mert hiszen főleg a berlini iparművészeti gyűjteményre támaszkodik, de majdnem teljes képét nyújtja a tizenharmadik század ama díszítő művészetének, amely századot ebben a tekintetben jellemzi, s amely az illető stílmeghatározásokat szolgáltatja; t. i. első sorban a francia-, azután a németországi művészetet; ezután röviden érinti még az angol bútorzatot a XVIII. század végéről. A kép így természetesen nem teljes. Mivelhogy az ilyen kérdések az előző művek és a stílfatásoknak távolabbi hullámai nélkül hiányosak, amint az a francia művészet tárgyalásából látszik is, föl kellett volna ölelni még az olasz és az osztrák területek barokk és rokoko művészetét, összes viszonylataival és vonatkozásaival; és különösen a korok átmeneti jellegű szakaszainál a távolabbi hatásokat is több figyelemre kellett volna méltatni. Ebben maga a berlini gyűjtemény terjedelme nem lehet döntő, amint hogy a szerző föl is említi, hogy az organikus stílfelföldés magyarázata megkövetelte, hogy példaképpen távolabb fekvő részletek is a tárgyalás körébe vonassanak. Eme megjegyzésünk azonban a könyvben foglaltak értékéből mit sem von le; a tartalom így is arról tanuskodik, hogy a szerző az anyagot teljesen uralja és hogy amit nyújt, az jó. A könyv tartalma a következő: Kiinduló pont a XIV. Lajos korabeli művészet stílusa; a Regence-on át a XV. Lajos korabeli stílváltozásokhoz vezetettünk; megismerkedünk Nic. Pineau-val és az akkori műasztalossággal. A második fejezetben kizárólag a XVIII. század első felének francia bútorzatával foglalkozik a szerző; továbbá a XIX. század kezdetéig terjedő francia klasszicizmust tárgyalja s mindig a berlini gyűjtemény példányaiból illusztrál; innen folytatólag szerző a XVIII. század második felének francia bútorzatát írja le. Ezután a német XVIII. századi barokkot tárgyalja; s utána a német rokokót; végül egy-egy fejezetben a XVIII. század német bútorzatát és ugyanazon idő angol bútorzatát, ismertetően, egyben annak befolyását Németországra. A szöveg nyelve világos és egyszerű; a képek bár kis méretűek, de elég jók; a német szempontnak középpontba helyezése ma már föl nem tűnik, ezt megszoktuk s megtanultuk, hogy német írótól rossz néven nem vehető. Mindent összevéve, a kis könyvet éppen úgy, mint a sorozat említett kötetét, magyar olvasóinknak ajánljuk. Az effajta könyvek mindig igen tanulságosak.

A misepuha (casula). Irta: Némethy Gyula dr. Budapest, 1905. 8°, 170 lap. Iparművészeti irodalmunkban bizvást hézagpótlónak mondhatjuk azt a könyvet, amelyet a fenti címen Némethy Gyula, a nagyváradi papnevelő intézet tanára írt. Összefoglalása ez mindannak, amit a mise-

ruháról első sorban a papságnak tudnia illik, de ami nagy hasznára lehet a textil-művészet mestereinek és barátainak is, mert hisz oly tárgyról szól, amellyel a szövő- és hímző-művesség mindenkor különös becsvággyal foglalkozott. Némethy a nagyváradi Ipolyi-múzeum öre, a közvetlen tanulmányozásra ilyformán némi anyag is állott rendelkezésére. Főcélja azonban nem ennek, hanem a casuláról szóló irodalomnak alapos s a nagyközönség igényeihez mért földolgozása volt. Az ily irányú műveltet nálunk nem igen szokás nagyra becsülni. Tudományosságunk csak eredeti műveket méltat figyelmére. Működésben azonban idegen forrásokat földolgozni vonakodik, eredeti kutatások alapján is csak vajmi keveset produkál. Némethy művében nem csak alapos készütségről, de tárgya iránt való nagy lelkesedéséről is tanuszkodik és sok szeretetről. Főleg ez utóbbi képesíti eredeti kutatáson alapuló munkásságra. Czobor Béla halála óta egyházművészeti irodalmunknak alig van számottevő művelője. Ajánljuk egyházi főhatóságaink figyelmébe Némethyt, aki pár évi zavartalan tanulmány után alighanem méltóképpen töltené be felejtethetlen Czoborunk helyét. Némethy könyve három részre oszlik. Szól a miseruha történetéről, ezután liturgikájáról s végül szimbolikájáról. A második részben a miseruha anyagával, díszítése módjával, főleg azonban a hímzés különböző nemeivel is behatóan foglalkozik. E részben az egyes hímzési technikák meghatározása és magyar elnevezése ellen tehető kifogás s helyenként volna, ha a textil-művészettel foglalkozó szakembereink közös megegyezéssel állapítanák meg a megfelelő műszavakat. Némethy könyvének ára 2 korona s megrendelhető a szerzőnél Nagyváradon.

„The Studio“ Year-book of decorative art 1906.

4°, 276 oldal, számos kép-pel és fekete, valamint színes melléklettel. London, a Studio kiadványa. Ára 5 shilling. A Studio, amely jelenleg talán a legelterjedtebb és legismeretesebb angol folyóirat, időről-időre külön kiadványokkal lép meg olvasóközönségét. Eddigi ilyen kiadványai részint a képzőművészetet, a festészetet vagy az építészetet, részint a díszítő művészet egy-egy fejezetét karolták föl és monografiaszerű, bőven illusztrált kötetekben szereztek mind több és több pártfogót az angol művészetnek és ízlésnek. Jelen kiadvány is ezt a célt szolgálja, amennyiben az angol díszítő művészet legújabb alkotásainak gazdag sorozatát mutatja be képen és írásban. Megjegyezni való, hogy a Studiónak említett kiadványai úgy vannak szerkesztve, hogy azokat a könyv elolvasása nélkül is használhatjuk, amennyiben gazdag illusztratív része mind-egyiknek már magában véve is sokat nyújt; és nagy elterjedésüket, valamint közkeveltségüket is alkalmasint sokkal inkább köszönik a képeknek, mint a szövegnek. Az előttünk fekvő Year-book — vagyis évkönyv — is ilyen fajta munka. A képeknek sokszorosító technikája — a színeské is — autotípia, tehát olcsó eljárás: ez magyarázza meg azt, hogy ilyen áron annyi sok kép volt

adható, de egyszersmind azt is, hogy a kiadvány egyáltalában létrejött és úgy mint a többi, oly kelendő is. A könyvnek tízenkét fejezetében sorban: a háznak belső berendezéséről és díszítéséről; a bútorokról; a tűzhelyekről (kandallókról) és kandallóköruletekről, burkolatokról; a fal és mennyezet díszítéséről; a festett üvegről; a művészi világító eszközökről (lámpák, gyertyatartók, csillárok); a bútorvasalásról; a textil-készítményekről; a hímzésekről; a porcellánról és cseréptárgyakról; asztalra való üveg- és fémből készült tárgyakról; kerti bútorokról, rácsokról és szerelvényekről (medencék, napórák, szobrocskák, lugasok, kutak, vázák, kerti házak stb.) oivashatunk egyet-mást — röviden, a képekhez alkalmazott megjegyzések alakjában. Földolgoz a kép és csakis a kép. Jól tudja a kiadó, hogy mivel érhet el nagyobb sikert: szöveggel és az azt kísérő képekkel vagy képekkel és az azokat kísérő szöveggel. Ma az utóbbi a kelendő. Ezt a könyvnek 700 képe és az ezekkel arányban nem álló kevés szöveg is igazolja. Így képeskönyv a Year-book és semmi más. A képekről és az ábrázolt tárgyakról azonban csakis jót lehet mondani; nagy a változatosság és pedig úgy a rajzoló művészek, valamint tárgy tekintetében is; elmondhatni, hogy minden fejezet egyaránt érdekes anyagot nyújt. És ezeknél fogva a könyvet csakis ajánlani kellene.

Csak hogy van a dolognak egy másik oldala is; van egy másik szempont is, amelyből az ilyfajta idegen kiadványokat tekinteniünk kell. Rövidre fogom a dolgot s egy kérdést vetek föl: mi nekünk ez a könyv? Valójában, amint címlapján is olvashatjuk: vezető, a háznak berendezése és művészi díszítése körül; csak hogy ebben nincs benne az, hogy az angol háznak; ez pedig lényeges különbség és elővigyázatra készítő körülmény. A könyv kizárólag az angol lakásberendezést szolgálja; alapjában azonban nem más, mint az angol kultúra és angol ízlés céltudatos terjesztésének egyik bár szerény, de biztos eszköze: a benne közölt legjelentéktelebb tárgynak is, főképpen pedig a szobaberendezéseknek nagyobb képei egytől-egyig ezt bizonyítják.

A nagyközönség megszokta, illetőleg a közönséget hozzászoktatták, hogy együgyű módon minden újat, kivált ha angol és még hozzá művészi is — szépnek, jónak, mintaszerűnek tartson; és ami még rosszabb, hogy utánózzon mindent, úgy ahogy lehet. Ez ellen síkra szállni egyenes kötelesség. Nem áll, hogy művészi téren is mindennek fölhasználása és kiaknázása, hasznukra való fordítása okos dolog lenne; ebben sok tévedés és rossz számítás is rejlik. Tanulni sokból lehet, de utánózni azt még sem kell. Ez a könyv is olyan: tanulhatunk belőle, de jól vigyázzunk, nehogy minden közlését utánzásra méltónak, a magunk számára mintaszerűnek, felhasználhatónak tartjuk. Egyszerűen nem igaz, hogy mindaz, ami az angol embernek mintaszerű, nekünk is az lenne. Művészi és gyakorlati szempontból lehet valami kiváló, mintaszerű is, de mégis a magam szempontjából, a magam lakása számára nem az, művészi szükségleteim kielégítésére pedig nem az. Ezt a különbséget sohase mellőzzük. És az sem igaz, hogy az ilyen idegen szellem alkotta

dolgoknak állandó vagy csak gyakori látásától is, semmi sem tapadna mindíg fogékony lelkünkhöz. Mindíg marad valami vissza és dolgozik bennünk öntudatlanul úgy művészi alkotásaink pillanataiban, mint itéletünk megállapításakor, izlésünk kifejezésre juttatásakor. El ne angolosodjunk, ne legyünk az idegenek majmolói szokásban, ruházatban, lakásban, művészetben. Az idegen mezt előbb-utóbb megint le kell majd vetni s ez megint sok fáradságba fog kerülni.

Ebből a szempontból az ilyen és hasonló angol és idegen művészeti kiadványok nagymérvű tapasztalatlanságunkban, művészi naivitásunkban és a végtelenségig menő hiszékenységekben a bennük rejlő nevelő hatás mellett reánk nézve veszedelmet is rejtenek magukban. Kialakult és régi hagyományokon alapuló művészetet és kultúrát, amilyen például a francia, az idegenből jövő ilyen titkos erő vagy hatás nem tud bántani; de bennünket, főleg a túlságig vitt fölületes ismerethajszá és művészetkeresésnek az idejében kulturális fejlődésünk nagy hátrányára befolyásolhat; azért ezeket nagy elővigyázattal kell fogadnunk.

Azt hisszük, nyíltan bevallhatjuk, hogy a Magyar Iparművészet e rovatában a Year-book-ot is inkább csak azért említettük föl, hogy ennek révén ezeket elmondhasuk, és nem azért, hogy a könyvet bővebben ismertessük, amire a mondottak figyelembe vétele után nálunk talán nincs is szükség. CSÍZIK GYULA.

Rafael. Irta: Wollanka József. Megjelent a Művészeti könyvtárban. Lampel R. könyvkereskedése. Ára 10 kor. Szerényen „magyarázat“-nak nevezi Wollanka mindjárt az elején Rafelról írt munkáját. Előbb a fejlődést írja le: azokat a hatásokat, amelyekből előállt Rafael egyénisége. Aztán rendre veszi mindazt, ami a báj és gyöngéd vonalak művésznél monumentális. Külön tárgyalja Madonna-ciklusát, külön freskóit, s e fejezetek lapjain elemző készsége hajszálfinom. Leírja és összeveti, amit ábrázolnak a képek. Oly tárgyilagossággal, oly apróra kiterjedő gondossággal ösmerteti őket, hogy ezen a téren többet az olvasó nem kívánhat. Emellett valami titkolni akart rajongás hallik ki mondataiból, naiv és tiszta bámulat rezzenéseit érezni meg nem egyszer sorai közt, hogy az ember szinte a Galleria Uffizi valamelyik cicerone-ját képzel magá elé. Végeredményben Wollanka elmeséli e képek librettóját, ami éppen Rafaelnél helyénvaló lehet. De pusztára így fogni fel a kép művészi jelentését: ez itt is túlzás vagy elfogultság. Ha szövegnek vennők Rafael képeit, akkor ez a monográfia egy nagy készülségű, előkelően stilizált szövegmagyarázat. De így, az umbriai mester pszikéjét, stílusát, festőértékeit keresve benne: hiányos. Amely utóbbi kijelentés különben bocsátassék meg nekünk. d.

KÜLFÖLD.

A kopenhágai, 1884-ben leégett Christiansborg kastélyt végre sok huza-vona után újra fölépítik; vele Dánia visszakapja az „Éjszak Szemének“ nevezett, már több ízben elpusztult nagy kastélyát. A költségek kétfélmillió koronára rúgnak.

Az assisi-i bazilika híres freskói közel vannak a pusztuláshoz, úgy a Simone Martini, valamint a Giotto-féle képek (az alttemplomban) nagyon megrongálódtak; úgy, hogy most már a kormány is szükségét látja a konzerválásnak, — ha nem késő.

Fipenzében meghalt a párisi Manufacture des Gobelins néhai igazgatója és neves kutató: E. Gerpach 70 éves korában.

A belga művészi emlékek teljes jegyzékének elkészítését indította meg a királyi emlékbizottság azzal, hogy albizottságokat létesített, amelyekkel a művészileg nevezetes és feljegyzésre méltó emlékeket összeírta, ami az emlékek felügyeletét, fenntartását, ellenőrzését és restaurálását lehetővé tegye. A brüsszeli bizottság munkáját egy kötetben máris közzé tette, amelyben valamennyi, 1830. előtt keletkezett műalkotás jegyzékbe van véve.

Rembrandt 300-ik születésnapjának emlékére Amsterdamban egy biblia kiadására készülnek, amelynek illusztrációi Rembrandtnak képei közül kerülnének ki. Rembrandtnak szülővárosa Leyden pedig a Rembrandt-tanítványok munkáiból rendez kiállítást és ugyanott Dupuis-nek Rembrandt-emlékét állítja föl.

Münchenben művészettudományi társulat alakult. A társulat céljai között első sorban a művészettörténet ápolása áll.

Berlinben „Plakát-egyesület“ alakítottak. Célja az lenne, hogy a művészi plakát (hirdetőlap) művelése által az iránta való érdeket fokozza.

A hágai békepalotára kiírt pályázat első díját a liliei M. Cordonnier nyerte el. Az épület stílusa az éjszak-francia palotaépítészetre támaszkodik. Az épület tudvalevőleg az amerikai Carnegie költségén készül.

A thüpingiai Rakla községben eredeti tervvel foglalkoznak: falusi múzeumot akarnak létesíteni. A parasztok azonban még nagyon tartózkodóan viselkednek. Egyelőre néhány szobában helyezték el a kölcsönvett népipari tárgyakat. Azonban a tervbe vett külön épületben majd a kerület ipari tárgyai is helyet kapnak.